horizontalias eilutes. Ten pat aptikta ir titnaginių dirbinių: grąžtelis, grandukas, peilis, skaldytinio dalis, 7 skeltės ir nuoskalos. Gyvenvietės kulūriniame sluoksnyje gerai išliko kaulo ir rago dirbiniai. Rasti kaulinės peikenos ir smaigo fragmentai, išilgai perskelti žvėrių ilgieji kaulai, dantys. Kultūriniame sluoksnyje aptikta perdegusių kaulų, pelenų, smulkių medžio angliukų, skaldytų akmenų. Pagal šį inventorių gyvenvietė, matyt, datuotina viduriniuoju neolitu ir priskirtina Narvos kultūrai. Atskirose didžiulio ploto dalyse, kur aptinkama daug pavienių dirbinių, galėtų būti ir kito laikotarpio kultūrinių sluoksnių.

Apie 200m į šiaurę nuo Kretuono kaimo, Pakretuonės miške, ant antros viršsalpinės terasos, buvusiame nedideliame Kretuono ežero pusiasalyje, apie80m į rytus nuo keliuko Kretuonys-Pakretuonė, buvo aptikta Kretuonų kaimo stovyklavietė. Kalvelės atšlaitėje ištirtas 2m^2 plotas, kuriame tuoj po moškožemiu atidengtas rusvo smėlio sluoksnis. Jame iki 50cm gylio aptikti 28 titnaginiai dirbiniai: 1 grandukas, 1 strėlės antgalio įkotė, retušuota iš priekinės ir kuprelės pusių,3 skaldytiniai, 4 vidurinės skelčių dalys,2 mikroašmenėliai, 1 kampinis rėžtukas, 1 įstatomas ašmenėlis, retušuotas šone statmenu retušu,5 skeltės ir 10 nuoskalų. Pagal dirbinių tipus ši stovyklavietė artima Pakretuonės 5 - ajai stovyklavietei ir galėtų būti datuojama vėlyvuoju mezolitu.

Vygandas Juodagalvis

DUSIOS EŽERO 8-OJI ŽALVARIO AMŽIAUS GYVENVIETĖ

Gyvenvietė yra šiaurės vakarinėje Dusios ežero pakrantėje (Lazdijų raj., Teizų apyl., Metelių landšaftinis-istorinis draustinis), 600m į šiaurės rytus nuo Prygos upelio

žiočių, 450m į rytus nuo vieškelio, iš vakarų juosiančio ežerą, 80m nuo ežero kranto, nedidelės kalvelės, iškilusios pelkėtoje lygumoje, papėdėje ir šlaite.

1989m. IEM atliko žvalgomuosius kasinėjimus, kurių metu buvo ištirti 8m^2. (žr.ATL 1988-1989m. V.,1990.P. 15-16). 1990m. ištirti du plotai. Plotas A (124m^2) buvo prišlietas prie žvalgomosios perkasos šiaurinės ir rytinės kraštinių. 8m į pietus nuo ploto A ištirtas 24m^2 plotas B. Čia buvo aptiktas pietinis gyvenvietės pakraštys. 1991m. IEM tęsė gyvenvietės tyrinėjimus ir į šiaurę nuo ploto A iškasė 144m^2 (plotas C). Be to, ieškant gyvenvietės ribų, iškasti 2 šurfai po 4m^2. Taigi iš viso ištirta 203m^2.

Paminklo stratigrafija įvairiose tyrinėto ploto dalyse nevienoda. Vakarinėje A ir C plotų dalyje kultūrinis sluoksnis nuartas. Centrinėje dalyje kultūrinis sluoksnis-pilkas smulkiagrūdis smėlis buvo aptiktas iškart po ariamos žemės sluoksniu ir slūgsojo ant gelsvo bei balkšvo priemolio ir stambiagrūdžio smėlio. Geriausiai kultūrinis sluoksnis išliko A ir C plotų rytinėje dalyje, nes čia jį dengė juodos žemės, durpių ir molio sluoksneliai. Plotas B apėmė gyvenvietės pakraštį, kultūrinis sluoksnis čia buvo menkas, be to, dar ir apnaikintas arimo.

Gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje ir po juo aptiktos 2 pailgos ir 2 ovalios duobės, 70cm skersmens pusapvalio pjūvio židinys, keletas nedidelių 5-7cm skersmens stulpaviečių, išsimėčiusių po visą plotą. Ploto A šiaurės rytinėje dalyje aptiktos sudegusio stulpinės konstrukcijos pastato žymės. Pastatas buvęs 6m ilgio, 2,2-3m pločio, L raidės pavidalo, orientuotas pietvakarių-šiaurės rytų kryptimi. Stulpavietės pastato kampuose stambesnės ir gilesnės, apdėtos akmenimis. Šiaurės vakarinėje ir pietvakarinėje sienelėse stulpaviečių eilės buvo dvigubos.

Gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje ir suartoje dirvoje surinkta 3750 titnaginių radinių: nuoskalų (74,4%), skelčių ir jų nuolaužų (8,7%), skaldytinių ir jų fragmentų (1%),

retušuotų titnagų (15,9%). Skaldytiniai ir dirbiniai buvo gaunami iš vietinio įvairių atspalvių titnago, gausiai aptinkamo Dusios pakrantėse. Dažniausiai buvo pasirenkamas gelsvai žalsvas ir juodas titnagas, bet nevengta ir prastos kokybės žaliavos. Skaldytiniai (40 vnt.) gana stambūs, netaisyklingi, su keliomis skėlimo aikštelėmis. Jų tarpe tik keli kūginiai ir prizminiai. Strėlių antgalių 14:5 lancetiniai, 5 trapeciniai, 2 trikampiai įgaubtu pagrindu ir 1 trikampis su įkote. 4 lancetiniai antgaliai labai panašūs, prie smaigalio retušuotomis nugarėlėmis, natūraliais arba lygiai nulaužtais pagrindais. Šie antgaliai priklauso plačiausiai paplitusiai trikampių lancetų grupei. Penktasis lancetas kiek kitoks, viena jo briauna retušuota per visą dirbinio ilgį, o kita- tik pačiame smaigalyje. Visos trapecijos gamintos iš skelčių, smulkios. 3 iš jų žemosios ir 2 simetriškos paprastos. Vienas trikampis antgalis nebaigtas, retušuotas plokščiu retušu, kitas mažiukas, asimetriškas, smulkiu retušu retušuotomis šoninėmis briaunomis ir pagrindu. Trikampis antgalis su įkote retušuotas plokščiu retušu iš abiejų pusių. Siaura ir ilga įkotė kruopščiai retušuota statmenu retušu abejose pusėse. Aptikti du ietigaliai. Vienas iš jų lauro lapo pavidalo, išorinėje pusėje visuose pakraščiuose retušuotas statmenu ir plokščiu retušu. Vidinėje pusėje smaigalys ir įtvara retušuoti plokščiu retušu. Kito antgalio išlikusi tik nežymiai susmaugta, statmenu retušu retušuota įtvara. Gremžtukai (45 vnt.) labai įvairūs, pagaminti iš nuoskalų ir skelčių, galiniai, dvigaliai, šoniniai. Išsiskiria pusiaušoninių arba gremžtukų įžambiais ašmenimis grupė. Grandukai (39 vnt.) gaminti iš nuoskalų, rečiau iš skelčių ir skaldytinių fragmentų. Rėžtukai (17vnt.) dažniau šoniniai, išskeltais ašmenimis. Pasitaikė keli kampiniai ir viduriniai. Peilių aptikta 31. Išsiskiria grupė peilių įžambiomis retušuotomis viršūnėmis. Peiliai buvo gaminami kruopščiai, jiems parinktos geresnio titnago skeltės. Aptiktos 148 retušuotos skeltės. Šiai grupei priskirtinos ir neretušuotos skeltės su

vizualiai pastebimais darbo pėdsakais briaunose. Gausi specialios paskirties dirbinių grupė - jų surinkta 46. Be išvardintų dirbinių tipų, dar rasta: grąžtelių, ylų, kaltelių ašmenėlių, retušuotų nuoskalų, neidentifikuotų dirbinių fragmentų.

Iš kitos rūšies akmenų pagamintas įtveriamasis ovalaus pjūvio gludintas kirvis smarkiai nudirbtais ašmenimis.

Aptikta nemažai gyvulių kaulų su pjovimo ir skėlimo žymėmis. Kaulinių-raginių dirbinių nedaug: raginis skobtelis gludintais ašmenimis, neaiškios paskirties kaulinis dirbinys, pagamintas iš perskelto vamzdinio kaulo, iš dviejų pusių paaštrinta viršūne ir pora smulkių gludintų dirbinėlių fragmentų.

Ariamoje dirvoje aptikta įvairių laikotarpių puodų šukių. Žalvario amžiaus keramikos išliko tik kultūriniame sluoksnyje. Puodų kaklai S formos, retkarčiais įžambiomis įraižomis puoštomis briaunomis. Rasta keletas šukių, puoštų apskritų duobučių ir grūdelio pavidalo įspaudais, horizontaliomis linijomis. Puodų molio masėje buvo mineralinių priemaišų, dugneliai plokšti.

Gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje aptikta žalvarinė įvija ir gintaro gabaliukas.

Gyvenvietė egzistavo ankstyvajame žalvario amžiuje ir datuotina II tūkst. pr. m. e. viduriu.

Vygandas Juodagalvis

GLUOBIŲ AKMENS AMŽIAUS GYVENVIEČIŲ TYRINĖJIMAI

Gluobių (Šakių raj., Būblelių apyl.) akmens amžiaus paminklai buvo aptikti 1984 m, žvalgant Šešupės pakrantes. Išsiskyrė 6 titnaginių dirbinių radimvietės. Vienoje jų, Gluobių 1-oje, buvo iškasta 16 m^2 žvalgomoji perkasa, kurioje aptikti židinio pėdsakai, titnaginių dirbinių,